De circulariteitsmeter

De zes spaken van een circulaire oplossing

2023

SPAAK

De circulariteitsmeter

De zes spaken van
een circulaire oplossing

Aan de slag met circulaire economie. Maar waar en hoe begin je? Dit document geeft inzicht in de zes spaken van circulariteit. Om concreet aan de slag te kunnen, zijn er per spaak een aantal eerste vragen weergegeven. Betrek je er liever een expert bij? Spaak gaat graag samen aan de slag.

2023

Dit is een product van
Spaak Circular Solutions B.V.

Contact

Info@spaakcs.nl
www.spaakcs.nl

Circulaire economie, makkelijker gezegd dan gedaan

Een toekomstbestendige wereld, hoe ziet die eruit? Een vraag waar vele partijen zich gelukkig mee bezig houden. Zo ook Spaak Circular Solutions, ofwel ‘Spaak’. Bij toekomstbestendige wereld zien wij een wereld voor ons met gesloten kringlopen, waar onze economische activiteiten duurzaam zijn. En waar productie en consumptie in evenwicht staan.

We hebben nog een lange weg te gaan. Met de huidige set aan maatregelen en onze lineaire economie[1] gaan we de klimaatdoelstellingen niet halen. We stoten te veel broeikasgassen uit waardoor we niet onder de 1,5 °C opwarming[2] blijven en we putten onze grondstof-voorraden uit.

Tijd dus om verder te kijken dan korte termijn oplossingen en ons te richten op systemische interventies. Spaak zet zich in om organisaties te helpen volledig circulair te worden in 2050 en daarmee een toekomstbestendige economie te bouwen. Een economie in dienst van mens en natuur. Dat is onze visie.

De zes spaken van circulariteit en de circulariteitsmeter

Aan de slag met circulaire oplossingen. Maar waar begin je? En wat is een circulaire oplossing eigenlijk? Op basis van gesprekken met klanten, experts en eigen projecten in circulaire economie heeft Spaak een model ontwikkeld om de verschillende facetten van circulariteit te meten en handvatten te bieden om praktische stappen te zetten met circulaire verdienmodellen. Voor ons bestaat een circulaire oplossing uit zes specifieke pijlers: **grondstoffen, emissie voet-afdruk, regeneratie, transparantie, keten-verantwoordelijkheid** en **waardeverdeling.** Deze pijlers noemen we spaken. Want spaken geven stevigheid aan het wiel van een stevige circulaire oplossing. Op basis van de zes spaken creëren we sterke business cases mét impact.

De zes spaken zijn geïntegreerd in de circulariteit-meter. Deze meter heeft vier snelheden en geeft aan hoe circulair je bezig bent. Op deze manier weet je in één opslag hoe circulair het er voorstaat en kan je je progressie goed in kaart brengen. Daarbij geeft het duidelijk inzicht waar winst te behalen valt.

- **Reactief**: Jouw organisatie volgt de (minimale) regels en wetgeving van de sector.
- **Actief**: In deze stand is de organisatie actief opzoek naar circulaire en duurzame alternatieven.
- **Proactief**: De organisatie is proactief bezig om de bedrijfsvoering circulair en duurzaam in te richten.
- **Koploper**: Jouw organisatie wacht niet op verandering, maar is de verandering! De organisatie is toonaangevend op circulair en duurzaamheidsgebied en zet de standaard voor de rest van de sector.

[1] Een lineaire economie houdt in dat de productie van goederen en het gebruik ervan volgens een lineair patroon gaat: grondstoffen delven, produceren, consumeren en vervolgens afval. Hiermee gooien we steeds waardevollere - want schaarsere - materialen weg (lees: we verbranden het vooral).

[2] In 2016 heeft de Europese Unie mede namens Nederland het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Doel van het akkoord is om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius. Met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius.

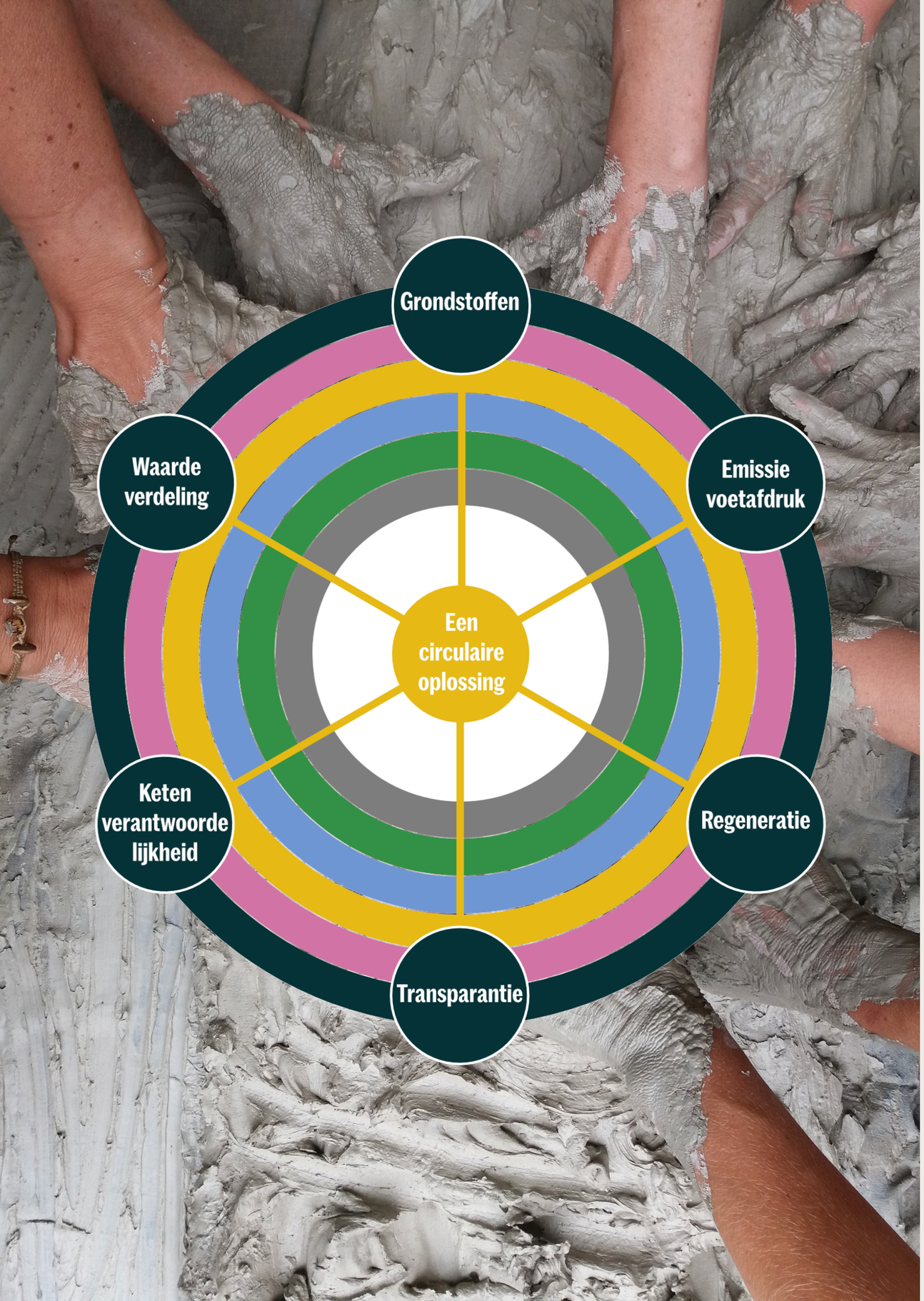

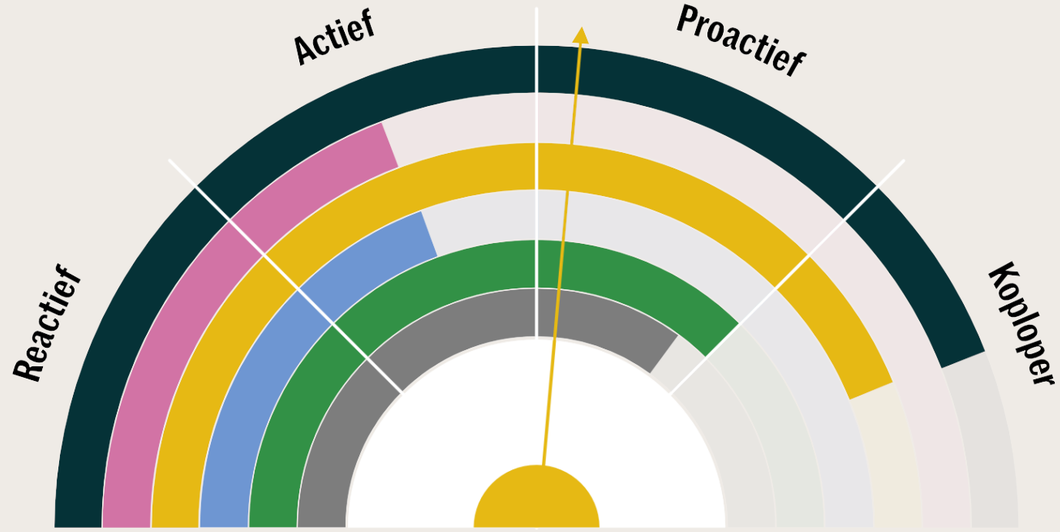

De circulariteitsmeter

Grondstoffen

Circulair gebruik van materialen is een goed startpunt voor de verduurzaming van je bedrijf of organisatie. De grondstoffen op onze aarde zijn eindig en afhankelijk van hoe ze gebruikt worden, schadelijk voor het milieu. Daarom moeten we over naar duurzaam en circulair materiaal gebruik.

Aan de slag:

- Welke materiaalstromen gaan er door jouw organisatie heen? In welke hoeveelheden?
- Waar komen de materialen vandaan en waar gaan ze heen?
- Welke circulaire oplossingen zijn er voor het afval en wat zijn de duurzamere alternatieven om mee te beginnen?

Spaak helpt partijen met schaalbare en pragmatische oplossingen voor circulair grondstoffen gebruik doormiddel van:

- Materiaalstroomanalyse.
- (Technische) Haalbaarheidsstudie .

Emissie voetafdruk

Wat is de afdruk van jouw organisatie en hoe kun je de positieve impact vergroten? Om te weten waar te beginnen, is het belangrijk om de huidige emissies in kaart te brengen. Het is handig als je al je grondstoffenverbruik in kaart hebt. En ja, hier vallen zaken als energieverbruik ook onder.

Aan de slag:

- Welke parameters zijn voor jouw organisatie belangrijk? CO_2 uitstoot is een veel voorkomende factor, maar denk ook aan

ecotoxiciteit, water- en luchtvervuiling.

- Welke stappen neemt jouw organisatie al om de voetafdruk te verminderen?
- Welke ambities heeft jouw bedrijf uitgesproken om de voetafdruk te verminderen?

Spaak biedt screenings aan om hier antwoord en handelingsperspectief op te geven. Hiervoor maken we gebruik van:
- Impactberekeningen.

Regeneratie

Hoe kunnen we historisch aangerichte schade aan de planeet herstellen? Daarvoor moeten we leren werken binnen de natuurlijke grenzen van ecosystemen en regeneratief acteren om onze positieve impact op het milieu te vergroten.

Aan de slag:
- Binnen welke ecosystemen opereert jouw organisatie?
- Wat is de impact van jouw organisatie op die ecosystemen?
- Waar is jouw organisatie goed in en hoe kan dat worden ingezet om positieve impact te maken?

Samen kunnen we de relevante ecosystemen in kaart brengen en de sterke kanten van jouw organisatie niet alleen voor jullie, maar ook voor het milieu laten werken. Dit doen wij door het combineren van:
- Een bedrijf-ecosysteem analyse (BEA).
- Circulaire business case ontwikkeling.

Transparantie

Hoe open en eerlijk wordt er (binnen de keten) over materiaal- en geldstromen gecommuniceerd? Met een transparante aanpak help je de keten waarin jij actief bent om te verduurzamen en bereik je je klanten beter. Transparantie is dé (on)zichtbare motor achter vertrouwen, naar klanten, naar stakeholders en binnen de organisatie zelf.

Aan de slag:
- Hoe open communiceert jouw organisatie over waar grondstoffen vandaan komen en hoe de financiële verdeling georganiseerd is?
- Worden er lessen gedeeld in de keten en zo ja, op welke manier?

Spaak ondersteunt partijen met hun transparantie door:
- Corporate Sustainable Development Reporting (CSDR).
- Het uitbrengen van jouw verhaal, intern en extern. Met heldere communicatie over de activiteiten, doelen en de impact daarvan (voor MKB).
- We bedenken positieve oplossingen voor de kanten waar jouw organisatie minder trots op is.

Ketenverantwoordelijkheid

Een circulair verdienmodel ontwikkelen en opschalen doe je niet alleen. Daar heb je partners voor nodig, ketenpartners. Realiseren dat alles wat je doet uit een keten aan acties bestaat, binnen en buiten jouw organisatie is stap één. Stap twee is beseffen dat die acties impact op elkaar hebben. Dan is stap drie verantwoordelijkheid nemen voor die acties. Dat geldt voor jouw organisatie naar de partijen die voor en na jou komen in de keten. Maar ook voor de keten als geheel op de samenleving en het milieu. Door sterke ketens te bouwen sta je sterker en kun je duurzame verandering teweeg brengen, omdat het door vele partijen gedragen wordt.

Aan de slag:
- Breng de partijen in jouw keten in kaart, zowel degene die voor jou als na jou komen.
- Welke partijen hebben veel zeggenschap in de keten?
- Welke eisen stel je aan partijen in de keten?

Spaak helpt organisaties om ketenverantwoordelijkheid te nemen door:
- Ketenanalyse, zowel het in kaart brengen van de keten, als mogelijkheden spotten voor circulaire partnerschappen.
- Als ketenregisseur op te treden.

Waardeverdeling

Een sterke circulaire economie moet lonen voor alle betrokkenen. Dat houdt in dat iedere partij actief kan participeren en niet langer alleen maar bezig is met overleven. Denk bijvoorbeeld aan de koffieketen, waarbij de verkopende partijen veel geld verdienen, terwijl de meeste koffieboeren in armoede leven en de omschakeling naar duurzame landbouw niet kunnen betalen.
Een slimme verdeling van waarde vormt de basis van een sterk circulair verdienmodel. Een keten is immers zo sterk als de zwakste schakel. Begin daarom met de hele keten mee te nemen in een sterke business case, en eindig met een goede verdeling van de gecreëerde (financiële) waarde in de gehele keten.

Een (te) nobel doel? Wij geloven dat dit doel een cruciaal onderdeel is van een circulair bedrijf. Eerlijke samenwerkingen zijn hierbij essentieel.

Aan de slag:
- Pak een product. Welke weg heeft het product, dan wel de grondstoffen, afgelegd en wie heeft er wat voor betaald voor gekregen?
- Wat hebben jouw leveranciers en afnemers nodig om circulair te worden?
- Terug naar het product. Is dit een eerlijke en zinnige waardeverdeling? Zo ja, goed bezig! Zo nee, hoe zou een eerlijke verdeling eruit zien?

Spaak helpt partijen om te werken aan een eerlijke waardeverdeling in de keten. Dit doen we door:
- Circulair business case ontwikkeling.
- Ketenanalyse.
- Als ketenregisseur op te treden.

Aan de slag

Dit document geeft een aantal concrete vragen om zelf mee aan de slag te gaan. Betrek je er liever een expert bij? Spaak gaat graag aan de slag.

Startpunt bepalen

Samen kijken we naar jouw organisatie om te bepalen in hoeverre de zes spaken geïntegreerd zijn en hoe daarop gescoord wordt. Hiermee krijgen we een gedeeld beeld van waar we staan en hoe we concrete stappen kunnen zetten naar een circulair verdienmodel. Meten is weten!

Kansen identificeren

In een beknopt rapport komen de belangrijkste kansen naar voren, de hot spots waar jouw organisatie de meeste impact kan maken. We laten zien welke praktische stappen jouw organisaties kan zetten om zo circulaire kansen te benutten.

Uitvoerinigsstrategie

Samen stellen we een actiegerichte roadmap op voor het behalen van de ambities van jouw organisatie. Wij ondersteunen in het opzetten en uitvoeren van de strategie en houden de voortgang in de gaten. Hoe snel ga jij vooruit op de circulariteitsmeter?

Weet je al beter wat je wilt? Spaak biedt altijd hulp op maat.

SPAAK